

Afghanistan

NYTT
TIDSKRIFT AV SVENSKA AFGHANISTANKOMMITTÉN #4 | 2014

ASHRAF GHANIS HUNDRA DAGAR

vid makten

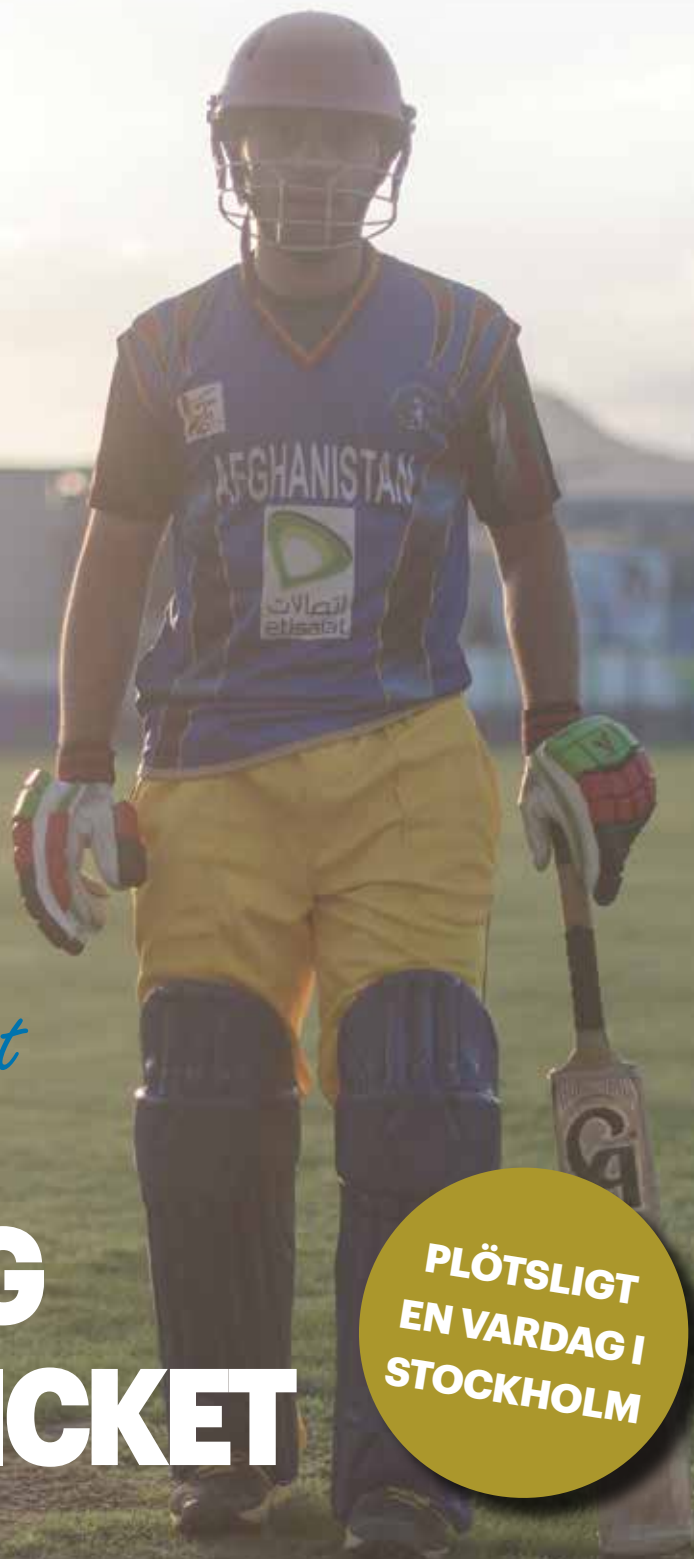
EMMYPRIS till
"Frihet bakom galler"

ZINKPOJKAR
Skrämmande aktuell läsning
om Sovjets krig i Afghanistan

Tema kulturell identitet

FRED OCH FÖRSONING GENOM CRICKET

PLÖTSLIGT
EN VARDAG I
STOCKHOLM

Innehåll

4 2014

AFGHANISTAN-NYTT kommer ut fyra gånger per år och ges ut av Svenska Afghanistankommittén, SAK.
Ansvarig utgivare: Peder Jonsson.
Redaktör: Carla da Costa Bengtsson.

ISSN 0280-7041
Tryck: Trydells Tryckeri AB, Laholm.
Annonspriser: Helsida: 5 000 kr, 1/2-sida: 2 500 kr, 1/4-sida: 1 250 kr.
Upplaga: 10 000 ex.
Presslagd: 8 december 2014.

Afghanistan-nytt stöds med bidrag från Forum Syd. Forum Syd delar nödvändigtvis inte de åsikter som framförs. SAK ansvarar för innehållet.

Obs! Ny adress

KONTAKT:

Svenska Afghanistankommittén
Malmgårdsvägen 63, 116 38 Stockholm
Tel 08-545 818 40, Fax 08-545 818 55
info@sak.se, www.sak.se

SAKS LOKALKOMMITTÉER:

GÖTEBORG Linnea Larsson
070-757 79 70,
linnealarsson2010@hotmail.com
JÖNKÖPING Claes Renström
070-310 23 74, claes.renstrom@hotmail.se
LUND Anders Davidson
073-645 05 71,
anders.davidson@telia.com
MALMÖ Ilse Cort Wahlroos
073-325 44 81, ilse.wahlroos@telia.com
SKELLEFTEÅ Anders Lövheim
070-686 16 38, a.lovheim@hotmail.com
SKÖVDE/SKARABORG
Anders Boström
andersbostrom28@gmail.com
STOCKHOLM Jan-Inge Bengtsson
stockholm@sak.se
SUNDSVALL Anna Westin
070-202 06 28,
anna.m.westin@hotmail.com
SÖDERTÄLJE Hans L Hansson,
070-342 69 20, hassehansson@gmail.com
UPPSALA Karin Johansson
anna.karin.lizzie@gmail.com
VÄNERSBORG Anna-Clara Spånberg
annaclara.spanberg-Backemo@skanova.se
VÄXJÖ Sahar Mohamadi 0757-10 58 71,
sahar_ros2004@hotmail.com

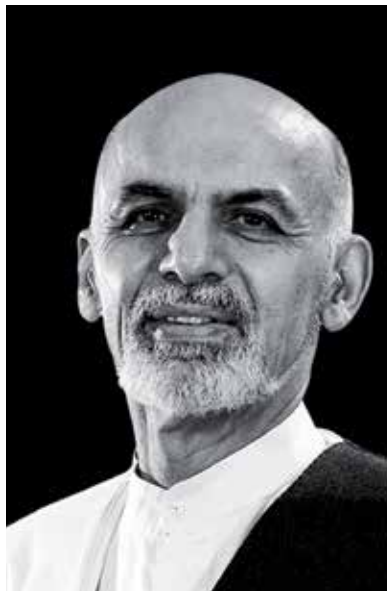
5 REPORTAGE

Cricket som enande kraft.

14 KULTUR

Svetlana Aleksijevitjs bok Zinkpojkar nu översatt till svenska.

20 ANALYS

President Ashraf Ghani hundra dagar vid makten.

12 REPORTAGE

Hittills har 3 000 barn med funktionsnedsättning integrerats i allmänna skolklasser.

Omslaget

MOHIBULLAH ORYAKHEL, 22 år, tillhör den nya generationens spelare i Afghanistans unga cricketlandslag. Efter framstående insatser i ungdomslaget har han nu flyttats upp till seniornivå och drömmer om framgångar i det stundande världsmästerskapet.

TEXT **IVAR ANDERSEN**
FOTO **CHRISTOFFER HJALMARSSON**

Afghanistan är närmare än vi tror

Cricket var en av de få sporter som inte förbjöds under talibanernas intåg i Afghanistan. Nu har den vuxit sig till landets största. Det är intressant eftersom cricket annars spelas främst i de länder som har koloniserats av britterna. Afghanistan-nytt har träffat några av de spelare i Afghanistans cricketlandslag som tagit till sig sporten under sin exil i Pakistan. På sidan 5 kan du läsa mer om hur landslaget fungerar som en enande kraft för en gemensam afghansk kulturell identitet, bortom etniska och regionala gränser.

SÖKANDET EFTER en afghansk identitet finns inte bara i Afghanistan. Det räcker egentligen med att öppna fönstret där vi själva bor för att hitta den. Människorna och landet är närmare än många tror. Enligt Statistiska centralbyrån är afghaner den fjärde största invandrargruppen i Sverige 2013. Projektet På väg vid Stockholms stadsmuseum dokumenterar ensamkommande ungdomars situation och integration i Stockholm. Etnologen Minja Hjort har genom projektet träffat två unga vuxna som nu gör allt för att skapa sig ett nytt hem i Sverige (sid. 10).

EN ANNAN SOM har flyttat till Sverige är Anders Rosén, efter mer än två år som SAKs informationssamordnare i Afghanistan. I detta nummer får vi läsa hans sista krönika, där han bland annat berättar att han period-

vis var den enda svenska journalisten på plats för att bevaka presidentvalet (sid. 15). Tack Anders för alla fina reportage och ett stort lycka till med de nya utmaningarna.

Just nu är Nancy Hatch Dupree på resande fot och hon har inte haft möjlighet att skriva sin återkommande krönika för oss just denna gång. Du som har längtat efter att få läsa den behöver inte vänta särskilt länge. Redan i nästa nummer är Nancy tillbaka.

NÄR VERKLIGHETEN kommit ifatt det politiska livet i Kabul riskerar Afghanistans nya president Ashraf Ghani att bli mer älskad av Väst än av sina egna landsmän. Det skriver Magnus Forsberg i analysen *Efter hundra dagar med Ashraf Ghani* på sidan 20, där han känner av det politiska läget i landet just nu och den närmaste tiden framöver.

Jag vill också passa på att önska dig som läsare ett gott nytt år och hoppas att du vill förnya ditt medlemskap. Du behövs även 2015! Fler medlemmar gör det möjligt för SAK att vara en stark röst i Sverige för ett fortsatt stöd till Afghanistan. Det vill vi fortsätta vara, nästa år och många år därefter.

Carla da Costa Bengtsson

Carla Da Costa Bengtsson Redaktör Afghanistan-nytt

BILD SAK CROWD CORNELIA WALDERSTEN.

Ps!
Nytt år, nytt medlemskap.

Du glömmer väl inte att förnya ditt medlemskap? För du behövs även 2015!

www.sak.se

I KORTHET:

Hallå där.

... Annika Karlsson, ny civilsamhälleskoordinator på SAK i Kabul.

Vad är ditt första intryck?

Bra! SAK genomgår en stor förändring och det är också en intressant politisk period i landet just nu. Jag har inte arbetat i Afghanistan tidigare, men i länder i Kaukasus och jag upplever vissa likheter, så det känns inte så främmande för mig här.

Varför sökte du tjänsten?

Jag ville lära mig mer om Afghanistan och började först arbeta med landet på organisationen Kvinna till Kvinna. Nu vill jag fortsätta arbeta med civila samhället som är mitt intresseområde och yrkesbakgrund, men i en annan kontext.

Vad vill du åstadkomma?

Civilsamhället är en viktig kraft för ett mer demokratiskt samhälle. Jag vill bidra till SAKs arbete inom detta område genom att stärka små organisationer.

Klarar du utmaningen att bo i Kabul?

Jag har tidigare bott i konfliktområden så jag tror att jag är förberedd men lite avskuren kan jag känna mig. Det jag saknar mest är att gå långpromenader. Bergen ser lockande ut men det blir tyvärr inga vandringsturer på grund av säkerhetsriskerna.

Vad är det bästa med att jobba här?

Att jag lär mig något nytt om Afghanistan varje dag. Jag tycker om språk och nu tar jag lektioner i dari vilket är spännande. Och så får jag väldigt mycket energi av mina fantastiska kolleger.

TEXT OCH FOTO **ANDERS ROSÉN**

Emmypris till filmen "Frihet bakom galler"

Den svenska filmen "Frihet bakom galler" vann en internationell Emmy för bästa dokumentär, ett av världens finaste tv-priser.

På plats i New York för att ta emot priset fanns filmens producent och medregissör Maryam Ebrahimi.

- Jag är så fantastiskt glad att det inte finns ord, jublar Maryam Ebrahimi. Filmen har vunnit några priser tidigare men det här toppar allt. Konkurrencen stenhård så jag trodde ärligt talat inte att vi skulle vinna.

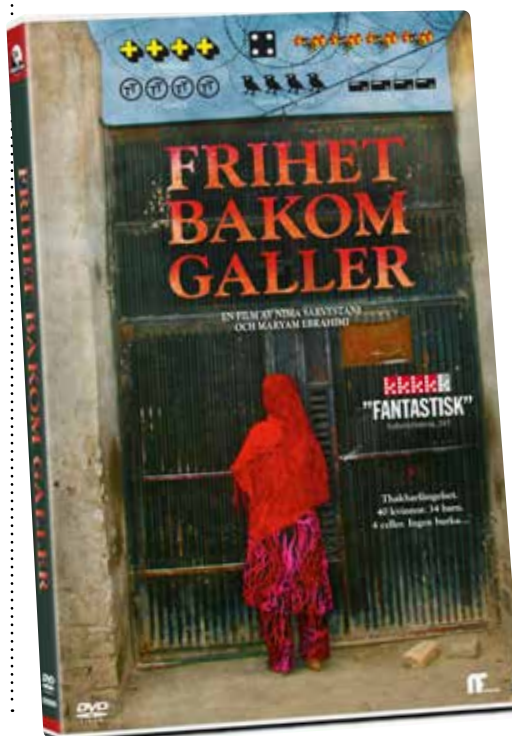
- Jag vill tillägna det här priset till alla kämpande afghanska kvinnor och särskilt de modiga personer vi fick förtroendet att skildra i filmen. En viktig anledning till att jag och regissören Nima Sarvestani gjorde filmen var att försöka förändra lagstiftningen i Afghanistan och förbättra kvinn-

ornas situation.

En av de medverkande i filmen, Sara, har fått hjälp av filmarna att komma till Sverige eftersom hon svävade i livsfara efter sin frigivning. Just nu håller Maryam Ebrahimi på att göra en uppföljande film om Saras nya liv i Sverige.

Frihet bakom galler handlar om ett kvinnofångelse i Afghanistan, där de allra flesta intagna är dömda för att ha rymt från sina hem. Trots att fängelset är smutsigt och trångt är många av kvinnorna hellre där än ute i samhället, där de riskerar att bli misshandlade eller till och dödade av sina män och släktingar.

TEXT **CARLA DA COSTA BENGSSON**

ETT SARGAT LANDS LANDSLAG

TEXT **IVAR ANDERSEN** FOTO **CHRISTOFFER HJALMARSSON**

I en nation som letar efter sin identitet har de forna brittiska koloniherrarnas tidsfördriv cricket vuxit fram som en enande faktor. Snart väntar ett prestigefyllt världsmästerskap. På sina axlar bär landslaget sitt lands hopp om idrottsframgångar, men också om fred.

Fred och försoning genom cricket

I oktober, efter en seger mot Kenya i den avslutande kvalomgången, stod det klart att Afghanistan lyckats kvalificera sig för VM-slutspelet i cricket för tredje gången i rad. En osannolik bedrift för ett landslag som trädde in i det internationella seriesystemet först 2008, och då i den lägsta divisionen.

– Vi förenas genom sporten och visar världen att Afghanistan kan klara vad som helst om vi bara får en chans, säger universitetsstudenten Mohammed Halim.

På en gropig grusplan utanför det afghanska cricketförbundets moderna träningsanläggning spelar ett tjugotal unga män en tät cricketmatch. Det är höst i Kabul men värmen har dröjt sig kvar. Fastän det bara är förmiddag är temperaturen uppe i svensk högsommarnivå och dammet yr i det skarpa solljuset.

Mohammed Halim tar en osannolik lyra – det finaste någon kan göra i cricket, ungefär som att skriva in en frispark i krysset i fotboll – och omfamnas av jublande lagkamrater.

– Det var deras bästa slagman jag brände ut, det var därför alla blev så lyckliga, förklarar han.

LAGKAPTENEN Mohammad Mehdi, 17 år, leder ett av de två lag som drabbar samman i förmiddagshettan. Det finns ingen organiserad amatöriddrott i Afghanistan och truppen har han rekryterat från sin högstadieskola, i sitt kvarter och i vänskapskretsen. Han är en uppenbar talang och medger att de egna drömmarna sträcker sig bortom grusplanen, till det moderna träningskomplex tvärs över vägen där landslaget håller till.

– Min familj säger att jag ska studera och göra någonting bra för dem och för landet. Men det är viktigt att följa sina drömmar.

Raees Ahmadzai personifierar mycket av det afghanska cricketlandslaget, och hela landets historia. Han visar förbundets anläggning medan han berättar om sin uppväxt i Pakistan, dit familjen flydde till Sovjetunionens invasion 1979.

– Jag föddes i flyktinglägret. Livet där var väldigt svårt, men lyckligtvis fick jag möjlighet att gå i skolan varje dag. Om jag inte hade haft skolan och cricket hade mitt enda alternativ varit att bli kriminell.

Det var där, i exilen, som en generation unga afghaner lärde sig att spela och älska den sport som ursprungligen var de brittiska kolonialherrarnas tidsfördriv. Trots fattigdomen och de övriga problem som livet på flykt innebar minns Raees Ahmadzai ändå uppväxtåren med viss nostalgi. Hans begåvning med boll och slagträ gjorde honom berömd i lägrets begränsade värld. Med sina egna ord blev han ”flyktinglägrets superstjärna”.

– När jag var liten gömde jag hela tiden kappen för min mamma som hon använde för att piska mattorna med, jag behövde den som slagträ. Och vi kunde inte få tag i tennisbollar, så vi knöt ihop trasor och försökte slå plastpåsar runt om för att de skulle studsas.

PÅ ANDRA SIDAN GRÄNSEN lämnade det slagna sovjetiska imperiet Raees Ahmadzais krigshärjade hemland med svansen mellan benen. När talibanerna tog över förbjöd de nästan all sport. Cricket var en av undantagen. Det gamla överklassnöjet spelades i sedliga, heltäckande dräkter och regelverket medgav regelbundna bönepausar. Några tappra idrottsidealister försökte hålla sporten levande under dessa i övrigt mörka år, och såg efter talibanregimens fall sin chans att bilda ett riktigt landslag. Det enda som sak-

nades var pengar, publik och spelare.

Rekryteringen koncentrerades till den afghanska exilbefolkningen. En spelare ansågs särskilt viktig att värva – Raees Ahmadzai. Efter en intensiv övertalning lät sig flyktinglägrets superstjärna värvas.

– Att korsa gränsen till Afghanistan var som att åka hundra år tillbaka i tiden. Kabul var bara damm och trasiga hus, mitt flyktingläger var som ett femstjärnigt hotell i jämförelse. Det gjorde mig oerhört ledsen. Men samtidigt kommer jag aldrig att glömma hur lycklig jag var när jag fick dra på mig det officiella afghanska matchstället för första gången. Jag ville inte ta av mig det ens när jag skulle sova.

» LANDET LIDER AV ETNISK OCH POLITISK
SPLITTRING, MEN DET FINNS OCKSÅ EN STARK
LÄNGTAN EFTER EN GEMENSAM IDENTITET
BORTOM DE GAMLA KONFLIKTERNA.

RAEES AHMADZAI

RAEES AHMADZAI.

att ena Afghanistan, säger han. Jag minns hur vi mötte Pakistan i Charikar 2010. Jag satt i publiken, det är ett minne för livet. Ingen frågade vilken klan någon tillhörde, ingen frågade vilken provins någon kom ifrån, det enda som var viktigt var en afghansk vinst. Om regeringen vill ena landet borde de stödja sporten, säger Raees Ahmadzai.

CRICKET ÄR FORTFARANDE allra störst i de delar som gränsar till Pakistan, men i och med landslagets framgångar har sporten vuxit och blivit den mest populära i hela Afghanistan. Förbundet organiserar en cricketliga med fem lag i lika många provinser, och Raees Ahmadzai har arbetat fram en plan för att stärka den sociala sammanhållningen.

– Berömda spelare representerar andra regioner än sina egna. Om det är ett pash-tunskt område väljer vi kanske en lagkapten som är tadjik, och om det är ett lag i norr kan vi välja en lagkapten från Nangarhar. På så sätt blir cricket en anledning att lära oss mer om varandras kulturer.

På grusplanen utanför förbundet har matchen avslutats för flera timmar sedan. Men inne på anläggningens gräsplan fortsätter landslaget att träna, trots att solen håller på att gå ned. Mohibullah Oryakhel, 22 år, har tagits ut till truppen efter sina framstående insatser i flera ungdomslagskamper.

– Min stora dröm är att spela bra i VM, säger han. Hela folket står bakom oss. De unga, de gamla, allihop. Jag känner stort stöd. Efter några korta frågor ursäktar han sig.

Han bär trots allt en hel nations förväntningar på sina axlar, och att träna slag är viktigare än att ge intervjuer. ♦

MOHIBULLAH ORYAKHEL, 22 år, tillhör den nya generationens spelare i Afghanistans unga cricketlandslag. Efter framstående insatser i ungdomslandslaget har han nu flyttats upp till seniornivå och drömmer om framgångar i det stundande världsmästerskapet.

Raees Ahmadzai blev lagkapten och i det legendariska landslag som mot alla odds kvalificerade sig för landets första VM-slutspel 2010.

I DAG HAR HAN LAGT slagträet på hyllan och arbetar i stället som utvecklingsansvarig på cricketförbundet. Uppgiften är att verka för fred och försoning, verktyget är idrott. Att sport förbrödrar är en vanlig och ofta innehållslös klyscha, men Raees Ahmadzai har med egna ögon sett idrottens potential i det krigströtta Afghanistan. Landet lider av etnisk och politisk splittring, men det finns också en stark längtan efter en gemensam identitet bortom de gamla konflikterna.

– Jag tror att cricket har gjort mycket för

» VI FÖRENAS GENOM
SPORTEN OCH VISAR
VÄRLDEN ATT AFGHANISTAN
KAN KLARA VAD SOM HELST
OM VI BARA FÅR EN CHANS.

MOHAMMED HALIM,
Universitetsstudent

Tillsammans med med Afghan Connection bygger SAK cricketplaner på några av organisationens skolgårdar.

– Jag tror att kvinnors begränsade möjligheter att idrotta kommer att förändras. Jag hoppas det i alla fall för cricketens skull, säger **SHAZIA ZAZAI**, stjärnan i landslaget.

– Det här är Kabul. Och det är cricket. Jag tycker att det räcker med keps. / **MUZHGAN AHMADI**, 16 år.

Brittisk klubb stöttar damcricket

“Kvinnlig idrottsutövning är fortfarande djupt stigmatiserat i Afghanistan”.

Det afghanska cricketförbundet organiserar också en kvinnlig cricketliga, med lika många lag som den manliga. Spelarunderlaget är dock betydligt magrare än på herrsidan.

Kvinnlig idrottsutövning är fortfarande djupt stigmatiserat i Afghanistan, men med hjälp av en brittisk cricketklubb anordnar Raees Ahmadzai regelbundna rekryteringsaktiviteter. En av dessa äger rum på högsta-dieskolan Abdul Qasim i centrala Kabul.

Vissa av deltagarna är erfarna spelare. Damlandslagets stjärna Shazia Zazai, 17 år, slår slag på slag som får både lagkamrater och motståndare att applådera. Andra spelare tar sina första stappande steg. Det som förenar dem är att de i regel kommer från landets mest progressiva familjer.

– Om jag var i min hemprovins Bamiyan skulle jag behöva ha slöja, säger Muzhgan Ahmadi, 16 år. Men det här är Kabul. Och det är cricket. Jag tycker att det räcker med keps.

De flesta regler har undantag, men någon behöver vara modig nog att trotsa reglerna om utvecklingen ska gå framåt. En av dem är Nelab Satanikzy, 16 år. Hon drömmer om en karriär som professionell cricketspelare, men en konservativ familj står i vägen.

– Ingen stödjer mig. Bara min bror, som övar med mig i hemlighet, säger hon sammanbitet och vill inte vara med på bild.

Talangen som tvingas träna i smyg skiner upp när herrlandslagets VM-slutspel kommer på tal.

– Självklart ska jag kolla på VM. ❖

– I det här landet är det svårt för unga tjejer, men vi måste försöka. Jag tror att det kommer bli bättre, *inshallah*, om gud vill. / **MARIAYA**, 16 år.

Cricket och kolonialismen

Spelarna blev befrielsehjältar

CRICKET SPREDS genom det brittiska imperiet och de flesta associerar sannolikt sporten med vitklädd, tedrickande överklass. Den har historiskt sett varit kolonialherrarnas sport, som de koloniserade länderna därefter har tagit till sina hjärtan.

Ett exempel är de karibiska önationerna, som traditionellt har tävlat under gemensam flagg i internationell cricket. Spårerna från kolonialstyret sveptes inte bort med avskaffandet under 1960-talet, utan de ekonomiska och sociala klyftorna mellan vita och svarta dröjde sig kvar. Minnet av underkastelsen födde ett krav på upprättelse som kanaliserades genom cricket. Spelarna blev befrielsehjältar, ett förtryckt folks moraliska hämnare.

– Det handlade om att representera en

hel region och något mycket viktigare än cricket. Det handlade om en känsla av värde, säger jamaicanen Michael Holding, från det legendariska västindiska lag som 1976 utklassade England på bortaplan, i dokumentären *Fire in Babylon*.

Motsvarande utveckling har skett i Asien, där merparten av sportens utövare och entusiaster finns i dag.

I AFGHANISTAN fick cricket dock fäste relativt sent, när den generation som vuxit upp i flyktingläger i Pakistan återvände och tog med sig sporten de lärt sig älska. Länder som Indien, Sri Lanka, Bangladesh, Pakistan och numera även Afghanistan har alla landslag som är rankade högre än Englands. ♦

Elever på högstadieskolan Abdul Qasim i centrala Kabul tränar cricket.

© CC-2007 JENNIFER FINLEY.

Tips! Cricket i kulturen:

Beyond a Boundary

Marxisten C L R James berömda bok, om hemlandet Trinidads moderna historia, väver samman frågor om klass, kultur och kolonialism med Västindiens crickettradition.

A Corner of a Foreign Field – The Indian history of a British Sport

Ramachandra Guhas bidrag till cricketlitteraturen är obligatorisk läsning för den som vill förstå sportens politiska roll i Indiens kamp för självständighet. Mahatma Gandhi och Sachin Tendulkar, historiens främste slagman, har framträdande positioner i boken, liksom den kastlöse kastaren Palwankar Baloo.

Cricket Lexicon

David Woodehouses och John Leighs standardverk för den som vill lära sig allt om cricketens snåriga begreppsapparat samt obskyra och sällan tillämpade regler.

Lagaan

Oscarsnominerat Bollywooddrama från 2001 om hur fattiga bybor på den indiska landsbygden utmanar den brittiska kolonialmakten i cricket, i hopp om att slippa skatten när skörden slagit fel. (SPOILERVARNING: Vändningen kommer när det indiska laget tar med en kastlös spelare).

Fire in Babylon

Dokumentär från 2010 om det legendariska västindiska lag som under 1970- och 1980-talen dominerade internationell cricket.

Out of the Ashes

Dokumentär från 2010 om hur en grupp människor i det krigshärjade Afghanistan kämpar för att samla ett landslag och försöka kvalificera sig för VM.

A man with dark hair, wearing a grey jacket over a checkered shirt and light-colored pants, is walking towards the camera. He is smiling and holding a camera with a lens attached. He has a blue and black backpack on his back. In the background, a woman with blonde hair tied back is walking away from the camera, looking down. There are signs in the background, one of which says "FRÅN 100:-" and another says "A CRUISES".

Zakarya och Diana har kommit till Sverige från Afghanistan som ensamkommande flyktingungdomar. Nu lever de sedan några år i Sverige, där de har permanent uppehållstillstånd och planerar att stanna.

Fakta:

MINJA HJORT är etnolog på Stockholms stadsmuseum och arbetar med att dokumentera hur människor lever i Stockholm. Just nu undersöker hon ensamkommande ungdomars situation genom projektet På väg. I projektet arbetar en pedagog, en fotograf och en etnolog med unga människor som går en kurs i exempelvis fotografering, samtidigt som kursens innehåll dokumenteras. Här luftas tankar om framtiden, hur du skapar ett nytt hem, om skolgång, familjen, relationer, boende och tillhörighet.

Vill du veta mer om projektet eller känner du någon som du tror är intresserad? Kontakta Minja Hjort på minja.hjorth@stockholm.se.

ZAKARYA

Plötsligt en vardag i STOCKHOLM

De flesta ensamkommande ungdomar som kommer till Sverige har rest genom stora delar av Europa i lastbil, bil eller båt, utan att veta vart de är på väg. Att leva i Stockholm och försöka bygga upp ett nytt liv utan föräldrar är en minst sagt komplex situation. Ungdomarnas tillhörighet till samhället och möjlighet att skapa ett hem är delvis villkorad av andra.

Många behöver ta ett stort ansvar själva för att ta kontakt med personer utanför det boende som de har placerats på.

Den nya situation som ett permanent uppehållstillstånd innebär ställer krav på att ungdomarna snabbt kan sätta sig in i studier, söka jobb och ordna en egen bostad. Även de som har ett rikt socialt liv kan känna sig ensamma, när minnen och tankar på familjen tar över känslorna i vardagen.

Det är på en fotokurs på Stockholms stadsmuseum som jag lär känna Zakarya och Diana. Zakarya bor i en ungdomslägenhet på Kungsholmen, men ska snart flytta igen. Huset är tolv våningar högt och byggt av massiv tegel. En av de boende har en Djurgårdsbänderoll hängandes i fönstret. Luckan i receptionen gapar tom, men någon öppnar ändå när jag trycker på knappen för att komma in. En mörkhårig kvinna med vänligt utseende frågar vem jag är på väg till. De flesta lägenheter i huset är ertor.

Zakarya flydde till Sverige delvis eftersom han är hazar, en av de grupper som ofta blir diskriminerade i Afghanistan.

– Sverige är ett mångkulturellt sam-

hälle. Jag tänker inte att jag är en traditionell hazarkille här. Som afghan i Sverige är det viktigt att ha kontakt med andra som är från Afghanistan, oavsett vilken folkgrupp de tillhör. Här kan jag det. Allt har blivit bättre för mig, det måste jag erkänna.

Zakarya har arbetat som tolk på ett bibliotek sedan han tog studenten i våras. Ett tag hade han tre extrajobb. Nu studerar han på universitetet i Stockholm och vill arbeta med

» Det var efter att jag kom till Sverige som jag förstod att det finns olika folkgrupper och språk i Afghanistan.

mänskliga rättigheter. På bordet hemma ligger höstens schema. Från måndag till fredag är det fullt upp från sju på morgonen till tio på kvällen. Lördagarna och söndagarna kommer att innehålla läsning och studier, fysisk aktivitet, vänner och ännu mer läsning. Zakarya tycker att planering är viktigt. Hans gamla idrottslärare, kusin och en annan bekant säger alla att han är ambitiös.

– Jag ska köpa pulverkaffe snart, det är bra att ha när jag ska bjuda på fika, säger han medan han packar upp wienerbröd och häller upp te.

Det märks att han är mån om andra. Teet smakar bergamott. De stora, sexkantiga glasen som går att köpa för en femma på Ikea kallas för Piale shorawi, ”ryska glas”, i Afghanistan.

– Det betyder att de är rejäla. Glasen påminner mig om kriget mellan Sovjetunionen och Afghanistan på 1980-talet.

Zakarya berättar om glasen på ett lätt-samt sätt. Det verkar nästan som att glasen är en symbol för stabilitet och vardag snarare

än krig. Han har en stark tilltro till framtiden. Han menar att han visserligen behöver kämpa för att orka och att han ofta tänker på sin familj. Men han vill och tror att han kan bidra till att det svenska samhället ska bli en bättre plats.

– Jag känner igen mig i det Zakarya beskriver angående tillhörighet. När jag flyttade från Afghanistan blev jag medveten om vem jag är. Jag är farsiwani, eller tadjik, men det förstod jag inte innan, säger Diana, som inte vill vara med på bild. Hon kommer från Kandahar, en stad i södra Afghanistan som är känd för att vara starkt konservativ.

– De flesta afghaner jobbar och hjälper varandra i det svenska samhället, både kvinnor och män. Jag kände tidigt en press att studera så fort jag kom till Sverige, men nu har jag det ganska lätt för mig så jag unnar mig en hobby. När jag bodde på ett transitboende fick jag inte så mycket saker men jag fick faktiskt en symaskin. Nu syr jag mycket och fotograferar förstås!

En av de första gångerna jag träffade Diana fotograferade hon ett isflak. Hon berättar att hon gillar när det tunna flaket möter det tjocka. Hon har tagit fler fotografier nu och vi har även besökt fotoutställningar tillsammans.

I dag studerar Diana på gymnasiet och Zakarya på universitetet. Diana har återförenats med sin familj, som kommit till Sverige för att stanna. Zakaryas delvis splittrade familj varken kan eller vill resa till Sverige. De lever under lite olika förutsättningar i Sverige, men några erfarenheter kommer de alltid att dela. De har båda två lämnat ett liv bakom sig för att börja om, långt borta från Afghanistan. Nu gör de allt för att skapa sig ett nytt hem.

TEXT **MINJA HJORT**

FOTO **JOHAN STIGHOLT**

”Vi står inför oerhörda utmaningar”

Tack vare Mohammad Nasir Kamal och hans medarbetare på SAK i Afghanistan har flera allmänna skolklasser gjorts tillgängliga för hittills 3 000 barn med funktionsnedsättning. En viktig förutsättning för att de ska kunna integreras i samhället när skolan väl är över.

TEXT OCH FOTO **ANDERS ROSÉN** INFORMATIONSSAMORDNARE FÖR SAK I KABUL.

Det började som en fullständigt omtumlande tanke. Att barn med funktionsnedsättning behöver integreras med andra barn för att få en fullgod utbildning. Det var oerhört tungt och svårt i början, berättar Mohammad Nasir, en av SAKs verkliga pionjärer i arbetet.

– Dessa barn är också en del av samhället. Varför skulle inte de ges en framtid?

Jag träffar honom i källarvåningen på SAKs projektkontor i Mazar-i-Sharif. I det enkla arbetsrummet, som han delar med tre andra kolleger, berättar han att motvinden var stark när projektet inkluderande utbild-

ning startade i Mazar 2010.

– I Afghanistan finns tyvärr en tradition att gömma barn som skiljer ut sig från mängden. Många tror att barn med funktionsnedsättning inte kan arbeta eller lära sig något. Vi kämpade hårt mot sådana attityder och var fast beslutna att dra igång projektet med att inkludera barn med funktionsnedsättning i den allmänna undervisningen.

Teamet på SAKs rehabiliteringsprogram i Afghanistan såg hur svårt det var för barn med funktionsnedsättning att få en fullgod utbildning med gymnasiekompetens. Innan projektet började hade SAK redan hemundervisning och specialskolor för exempelvis barn med hörselnedsättning, synnedsättning och intellektuell funktionsnedsättning. Problemet var att utbildningen slutade när barnen var 14 till 15 år gamla. Efter det återstod möjligtvis en ren yrkesutbildning, men inga möjligheter att studera vidare på universitet. Mohammad Nasir berättar om arbetet med att introducera idén.

– Vi hade långa förhandlingar med provinsmyndigheterna på utbildningssidan här i Mazar. Vi besökte moskéer, träffade föräldrar och lärare och försökte på alla sätt övertyga dem om att barn med funktionsnedsättning måste integreras i samhället.

I samband med projektet anställdes den holländska rådgivaren Fanny Verwoertd under några år, för att överföra erfarenheter från Europa. Lärare utbildades och barn med funktionsnedsättning började i vanliga klasser för att visa på goda exempel.

Projektet rekryterade också särskilda resurspersoner eller skolkonsulenter för att ge stöd till både elever och lärare i de vanliga skolorna. Lärarna behövde mycket

information och exempelvis kunskap i teckenspråk. Ett av de viktigaste stegen var att upprätta ett kontrakt med provinsens utbildningsmyndighet, vilket gav projektet tyngd.

– Det har blivit en stor succé. Många föräldrar, lärare och andra är förbluffade över hur bra det går att inkludera barnen.

Mohammad Nasir berättar att eleverna ofta är bland de bästa i sina klasser. Inte sällan har de högst resultat av alla på tester och prov. Ett intressant faktum är att de ofta visar sig vara bättre på problemlösning än klasskamraterna utan funktionsnedsättning. En förklaring kan vara att dessa barn alltid har stått inför olika svårigheter i det dagliga livet och är vana vid att finna lösningar. De har helt enkelt tvingats till ett mer flexibelt tänkande.

» Det finns tyvärr en tradition att gömma barn som skiljer sig från mängden.

/ MOHAMMAD NASIR

– Framför allt har barnen med funktionsnedsättning i skolorna fått ett människovärde. De är respekterade och behandlas vanligtvis som vilka andra barn som helst. Tidigare blev de ofta kallade öknamn och behandlades illa.

Arbetet med att inkludera barn med funktionsnedsättning i allmänna skolor har blivit en hörnsten i SAKs arbete. Inte förrän nu är skolorna allmänna i ordets sanna bemärkelse: öppna för alla.

– Men vi står inför oerhörda utmaningar och måste få mer resurser för att kunna hjälpa ännu fler barn. Det behövs fler stödpersoner, vi behöver utbilda fler lärare i skolorna och hitta fler personer som kan sköta utvecklingen. Vi behöver mer pengar till verksamheten, helt enkelt.

Sedan 2010 och fram till nu har SAK utbildat cirka 3 000 barn med funktionsnedsättning i Afghanistans allmänna skolor. Det betyder förändrade liv och en bättre framtid för 3 000 barn. ♦

MOHAMMAD NASIR.

MUHAMMAD ASIF tycker att fler hörande borde lära sig teckenspråk. Det skulle minska så många problem för de döva.

“Med utbildning är allt möjligt”

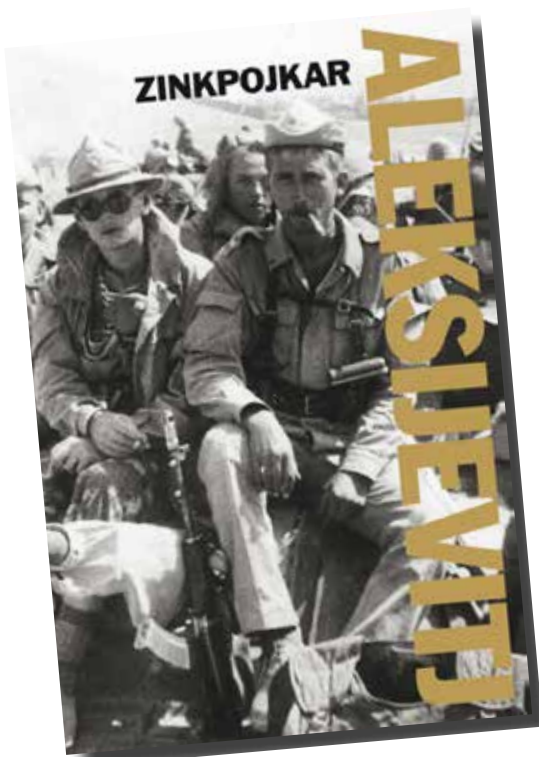
MUHAMMAD ASIF är ett levande exempel på vad SAKs arbete med inkluderande undervisning betyder. Asif är helt döv sedan födseln, men går sedan några år i en allmän skola med barn utan funktionsnedsättning. Och det går alldeles utmärkt. Asif har hunnit till årskurs nio och om tre år tar han motsvarande gymnasieexamen. Fram till nio års ålder levde Asif mer eller mindre undagömd i hemmet utan några egentliga kunskaper alls. Ibland fick han hjälpa till på sin farbrors snickeriverkstad. Han söktes upp av SAKs anställda på kontoret i Taloqan och fick till en början

undervisning i hemmet i bland annat teckenspråk. En ny värld öppnades för honom. Nu går han i en allmän skola i Taloqan och av förklarliga skäl är han några år äldre än sina klasskamrater som började skolan tidigare. Asif stortrivs och jobbar dessutom deltid som lärare vid SAKs specialskola för barn med hörselnedsättning i Taloqan. – Jag ska absolut läsa vidare på universitet. Jag har insett att allt är möjligt för mig, säger Asif. När jag lämnar klassrummet efter besöket i hans niondeklass viskar läraren till mig: – Han är helt klart bäst i klassen. ❖

Vill du bidra till att ge barn med funktionsnedsättning en bättre framtid?

Stöd SAKs arbete på pg 90 07 80-8. Skriv “RAD” i meddelandefältet.

Tack!

BOKRECENSION

ALEKSIJEVITJ GER DE SÖNDERSLITNA EN RÖST

Svetlana Aleksijevitjs intervjuer med soldatmödrar och veteraner från Sovjets krig i Afghanistan är skrämmande aktuell läsning. Hennes litterära projekt bygger på en i grunden kristen etik: det är först som tillintetgjord som människan låter sig upprättas.

Zinkpojckarna i titeln var de stupade ryska soldater som återvände från Afghanistan i slutna likkistor med zinkhölje, alltför illa tilltygade för att kunna visas upp för anhöriga. Det är ur anfallarens perspektiv som ett krig låter sig sammanfattas i en hemvändande soldatkropp i stället för en ruin eller barnkropp: så upplevs kolonialkrig och invasioner på hemmaplan, där bristen på relevant information ofta gör glappet mellan verkligheten och det officiella blomstertalet om hjälp till förtryckta folk (i Afghanistan skulle man "hjälpa till att bygga socialismen") extra svår att smälta.

Den utdragna invasionen av Afghanistan 1979–89 kallas "Sovjetunionens Vietnamkrig" på goda grunder – hjälpinsats till en illa tåld marionettregering, underskattning av motståndarens försvarsvilja, noll förankring hos lokalbefolkningen, ett krig omgärdat av skam och förtigande – och blottlade Sovjetsamhällets brister: med naiv cynism sålde ryska soldater sina egna vapen till motståndarna för att kunna köpa med sig stentvättade jeans och japanska kassettbandspelare hem. De som överlevde är lika mytomspunna i det ryska samhället som Vietnamveteranerna i USA: de anses våldsbegagna och drogberoende, bittra och illa integrerade, de första som polisen söker upp när det hänt något.

Den vitryska författaren och journalisten

Svetlana Aleksijevitj blev känd närmast över en natt i Sverige år 1997 med "Bön för Tjernobyl", där hon gestaltar kärnkraftsolyckan på samma sätt som hon här gestaltar kriget: nästan utan författarkommentar, som en kör av röster, byggd på tusentals intervjutimmar. Det som slutligen hamnar i bokform är ett destillat av mänsklig erfarenhet, toppen på ett isberg.

I "Zinkpojkar" uppstår en växelsång mellan mödrar och hemvändande, ofta stymrade veteraner, där samma erfarenhet formuleras åter och åter, tills den hårdnar och vitnar till ben: modern som får hem en kista, soldaten som får sina lemmar och illusioner sönderslitna på samma gång. De har, liksom de första Tjernobyloffren, förlorat alla yttre tecken på sin mänsklighet.

Det är då, när inget mänskligt finns kvar, som Aleksijevitj intresserar sig för vad en människa är, det är detta hon ger röst. I Dostojevskijs efterföljd försöker hon formulera människans erfarenhet av det obeskrivliga. Ett litterärt projekt som bygger på vad som i grunden är en kristen etik: först som tillintetgjord låter sig människan upprättas.

Boken heter "Zinkpojkar": just pojkar, inte ynglingar, män eller gubbar. Det speglar den ryska föreställningen om barndomen: som bärare av Sovjetstatens gyllene framtid blev barnen ett rättfärdigande av nuets grådaskiga orättvisor och försakelser. Att både vara militär och medborgare i ett auktoritärt

samhälle är att förbli barn dubbelt upp, det vill säga icke personligt ansvarig för sitt eget liv. I en grundläggande mening är det verkligen barn som åker ut till Afghanistan, med barns övertygelse om att någon annan bär huvudansvaret: "Det kändes som om någonting stort och mäktigt höll oss om ryggen och alltid skulle värna om oss."

Därför är det till sist inte bara Sovjetmakten som står på spel i Aleksijevitjs textväv, utan själva barndomen: "Efter kriget upptäckte jag plötsligt hur otäcka barnsagorna är", säger någon – "men barnen tycker inte att det är otäckt. Det är sällan de gråter."

Den svenska upplagan avslutas med en dossier över "Zinkpojckars" rättsliga eftermäle, ett sorgglustigt vittnesmål om vad rättsröta gör med människor (där påträffar jag den gamle vännen Carlos Shermans namn: som PEN-klubbsordförande räddade Sherman med list och lämpor en vitrysk författargeneration ut ur landet när diktaturens tumskrivar mot slutet av 1990-talet började dras åt igen).

Just i år, när Ryssland åter engagerat sig i krigföring via bulvan och gissningsvis åtskilliga ryska mödrar fått hem sina söners kroppar i en låda tillsammans med en bask uppmaning att hålla käft, erbjuder Aleksijevitj skrämmande aktuell läsning. Hoppas hon får anledning att komma till Stockholm i december 2014. TEXT **KRISTOFFER LEANDOER**

/ SVENSKA DAGBLADET

Anders krönika

"Jag lämnar Afghanistan med vemod, men med hjärtat fullt av minnen".

TEXT **ANDERS ROSÉN**,
INFORMATIONSSAMORDNARE, SAK KABUL

Anders träffar **ABDAL BAQI**, ordförande för ett lokalt byråd.

Det talas om ett virus i det här landet. Det kallas Afghanistanviruset, men det gör inte att man blir sjuk. Det drabbar i stället en del utlänningar som fångslas och fascinerats stort av landet. En del har till och med svårt att ge sig av. Jag har nog en släng av viruset, men för mig är tiden i Afghanistan över. Nu är det dags att dra hemåt mot nya utmaningar.

Efter mer än två år i Afghanistan har jag lärt mig landet och kulturen ganska bra. Men det är lite som ett tv-spel med flera banor, när man tror sig ha förstått en företeelse i samhället finns en nivå till med nya insikter. Det innebär att Afghanistan blir både outgrundligt och fascinerande. Jag har ständigt hittat nya dimensioner och ny kunskap här. Kanske är det anledningen till att så många utlänningar stannar länge i landet. Det finns alltid något nytt att förstå. Afghanistanviruset sätter in. Säkerhe-

ten är ju ett kapitel för sig. Riskerna med att vistas i landet styr vardagslivet, och visst har jag varit rädd ibland. När jag vaknar av explosioner och skottlossning är jag inte kaxig, men SAK har genomtänkta säkerhetsregler och i stort har jag känt mig trygg.

Att vara på plats under hela processen med presidentvalet var oerhört spännande. Periodvis var jag den enda svenska journalisten på plats, och samtalen från medier hemma i Sverige blev många.

Artigheten och värmen mellan människor skulle jag vilja ta med mig hem till Sverige. För mig är det lite paradoxalt hur hänsynen och respekten mellan människor kan vara så stor i detta land som rymmer så mycket våld, krig och långvariga motsättningar.

Mitt jobb som informationssamordnare för SAK i Kabul har varit ett unikt tillfälle att lära känna fantastiska människor med en lite annan syn är min egen. Dem glömer jag aldrig. Som barnmorskan Shazia vid SAKs sjukhus i Laghman som har arbetat i kvinnornas tjänst i 37 år. Eller 18-åriga Ravina utanför Mazar, som går en datakurs i SAKs regi. Hon har insett att det inte går att komma in på universitetet utan datakunskaper, men familjen är fattig och faderlös och kursen hade inte varit möjlig utan SAKs insats.

Jag glömmet inte heller Abdal Baqi, ord-

förande för ett lokalt byråd, som visade mig SAKs utvecklingsarbete i hans by: En sykurs för kvinnorna och en väg som männen byggde. Två projekt som minskade isoleringen.

Jag minns också Leila i Samangan som jag intervjuade, men inte fick träffa personligen av kulturella skäl. Leila satt inne i ett rum och jag intervjuade henne genom ett fönster, med min SAK-kollega Kamela som mellanhand. Leila var kvinnornas representant i byrådet och fönsterintervjun hindrade varken hennes starka berättelse eller hennes önskemål om förbättringar. Och pojken jag såg på sjukhuset i Jalalabad, som för första gången satte på sig en benprotes. Två år tidigare hade han trampat på en landmina på väg till skolan.

Eller 18-åriga Nusima längst uppe i norr, vid den mäktiga Amurfloden som utgör gränsen mot Tadjikistan. Nusima är tillbaka i skolan igen efter att ha fått sluta redan som 14-åring. Sin son har hon med sig varje dag. Ja, listan över starka möten med människor är mycket lång. Jag lämnar Afghanistan med vemod, men med hjärtat fullt av minnen. ❖

Hej medlem!

Nu har du chansen att återigen bekräfta ditt ställningstagande för Afghanistan genom att förnya ditt medlemskap.

Ni medlemmar är grunden för allt Svenska Afghanistankommittén har uppnått genom åren, och tillsammans fortsätter ni att se till att SAK är en utållig, långsiktig och trygg organisation. Det finns en stor styrka i en medlemsrörelse som består av människor som gått samman utan egenintresse för ett större mål. Solidariteten finns inbyggd och den är inte särskilt känslig för plötsliga politiska skeenden eller impulser, varken i Sverige eller i Afghanistan.

SAKs insatser ger bland annat personer tillgång till utbildning, hälsovård, barnmorskor och djupare brunnar. Det SAK gör påverkar både här och

nu och länge fram, eftersom insatserna skapar tillförsikt inför framtiden. Som medlem vet du redan att du är med och möjliggör en hoppfull vardag och framtid för miljontals människor. Oavsett om du förnyar för första gången eller om du gjort det över trettio gånger så är det lika viktigt.

Martin Hedberg
Förenings-
handläggare

Hittills i år har ni medlemmar nått ut till många tusen personer i Sverige. Ni har genom direkta möten kunnat ge SAKs bild av Afghanistan, människorna och politiken. Jag får ofta höra att ni överraskat de ni mött genom att visa upp vackra vyer, starka människor och oåterkalleliga framsteg. Ni har också förklarat varför biståndet behövs, varför det är viktigt att både den svenska staten och allmänheten fortsätter att ge ekonomiskt stöd till det afghanska folket.

Ett oändligt stort tack till alla som varit ute och bidragit till Afghanistans och SAKs framtid! Tacket sträcker sig även till alla er som inte varit ute, men som stöder SAK genom ert medlemskap. Ni skapar förutsättningar för andra att vara ute genom att bidra ekonomiskt och genom att ni visar att medlemskap i en folkrörelse är något viktigt. Att solidaritet från människa till människa är lika betydelsefullt nu som någonsin tidigare.

Tack för att du tar ställning för det afghanska folkets rättigheter och förnyar ditt medlemskap för 2015!

BILD SAK CROWD CORNELIA WALDERSTEN.

Insamling i Sundsvall

Ge Afghanistans flickor Nycklar till framtiden!

Under den parollen startade Sundsvalls Afghanistankommitté i slutet av oktober en insamling för afghanska flickors utbildning. Insamlingen drog igång i samband med ett öppet möte i Sundsvall, där Anders Rosén, SAKs informationskoordinator i Afghanistan, kom för att berätta om flickors och kvinnors situation.

– Utbildning är det mest effektiva sätt för människor att själva ta sig ut ur fattigdom men också ett sätt att bidra till en större jämställdhet i landet på sikt. Jag ser

nästan dagligen vilken kraft och vilja det finns hos Afghanistans kvinnor att förändra sitt tillstånd. Stora framsteg har gjorts, men oerhört mycket återstår. Framförallt måste läskunnigheten bland kvinnorna öka, säger Anders Rosén.

I en debattartikel i Sundsvalls Tidning skriver Anders Rosén tillsammans med Sundsvalls lokalkommitté om vikten av utbildning för kvinnor för Afghanistans framtid.

RONJA EKSTRÖM

SÖK PRAKTIK PÅ SAKs KANSLI

Svenska Afghanistankommittén söker två praktikanter till kommunikationsenheten i Stockholm under vårterminen.

SAK bedriver ett medvetet jämställdhets- och mångfaldsarbete och vill särskilt uppmuntra män och personer med annan etnisk bakgrund än svensk att söka praktiken hos oss. Läs mer på www.sak.se

Ny arbetsgrupp i Unga SAK

En oktoberhelg samlades Unga SAK, ett nätverk för medlemmar under trettio år, för sin årliga höstkonferens i Örebro. Uppslutningen var stor och flera nya medlemmar var på plats för att ta reda på hur de kan engagera sig.

Helgen inleddes med en diskussion om hur framtiden ser ut. Det finns förslag på att formalisera nätverket så att det mer fungerar som en lokal-kommitté. Även andra modeller diskuterades. Mötesdeltagarna delade in sig i mindre grupper och gick igenom för- och nackdelar med de olika förslagen och presenterade sina idéer i form av så kallade SWOT-analyser. Unga SAKs arbetsgrupp tar med sig dessa idéer för vidare bearbetning.

Siwita Nasser från arbetsgruppen presenterade SAKs verksamhet och Unga SAKs roll i den. Det blev tydligt för deltagarna att Unga SAK gör mycket för att stärka SAKs arbete, men

att det ibland har varit svårt att visa upp det för resten av organisationen. Hur Unga SAK kan öka sin kunskap och få större inflytande i organisationen diskuterades livligt under ett pass om föreningsteknik och föreningspraktik.

En ny arbetsgrupp för samordning av Unga SAKs verksamhet valdes. Den består av Enayatulla Adel, Philip Latif, Sadaf Ghafari, Siwita Nasser, Sanaz Mirzajee, Hamed Abbasi och Farima Roshan. Den nya arbetsgruppen träffades redan i slutet av helgen för att komma igång med arbetet direkt.

– Den nya arbetsgruppen är full av engagemang och har dessutom fått med sig många konstruktiva tankar

och idéer från konferensen. Tillsammans med lärdomar som dragits av Unga SAKs arbete hittills är jag övertygad om att de kommer göra rejält avtryck i SAK det kommande året, säger SAKs föreningshandläggare Martin Hedberg.

Fredrik Eklöf från organisationen Lyssnare utan Gränser bjöd på ett inspirerande och tankeväckande pass om konstruktivt lyssnande. Praktiska övningar i lyssnande kombinerades med diskussioner om ledarskap och grupprocesser. Den sista delen av helgen var avsatt för en praktisk och givande kommunikationsutbildning som uppskattades mycket av deltagarna och gav Unga SAK handfasta tips på hur de på bästa sätt anpassar sitt budskap till sina målgrupper.

Konferensen innehöll inte bara utbildningar och diskussioner, deltagarna hann också umgås och lära känna varandra bättre. En gemensam middag intogs på lördagkvällen och sedan blev det sång, poesitävling och många skratt. Efter en intressant och fullspäckad helg skildes deltagarna åt på söndageftermiddagen för att fortsätta sitt arbete för Unga SAK på sina hemorter.

RONJA EKSTRÖM

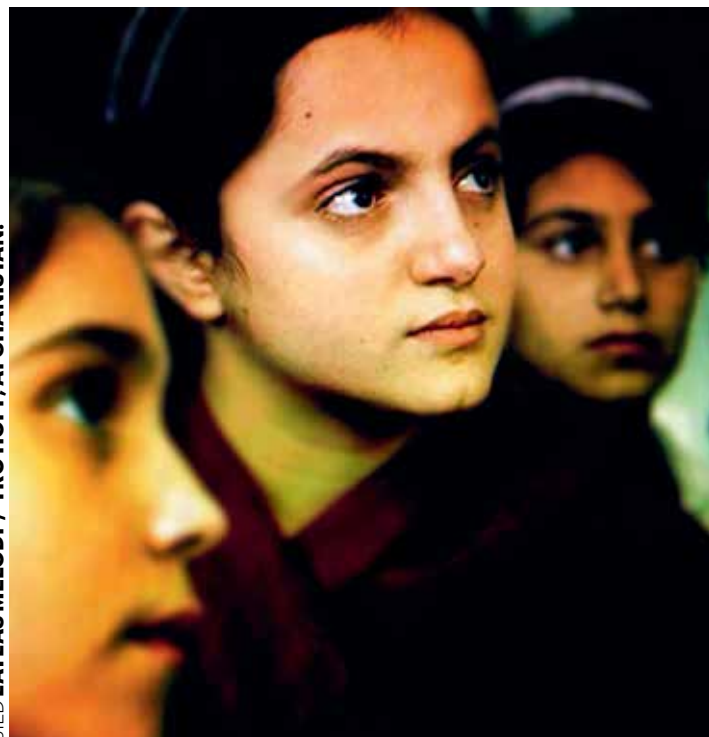

BILD: LAYLAS MELODI / TRO HOPP, AFGHANISTAN.

Afghanistanfokus i Skåne

Under några dagar i november var det fullt fokus på Afghanistan i Skåne när lokalkommittéerna i Malmö och Lund gick ihop och arrangerade en hel vecka med aktiviteter. Engagerade personer strömmade till sex städer för de olika evenemangen.

– Besökarna var mycket intresserade, vi hade fina pratstunder och det var många som ville veta mera, säger Ilse Wahlroos, en av arrangörerna från Malmö lokalkommitté.

Det visades även tre filmer under samlingsnamnet "Tro, hopp, Afghanistan" som speglar barns situation i skuggan av kriget i Afghanistan. Under en av filmvisningarna var SAKs generalsekreterare Anna-Karin Johansson på plats för att diskutera det som visats med besökarna.

Även de övriga aktiviteterna som föredrag och fotoutställningar var mycket uppskattade. Förhoppningsvis blir Skåneveckan ett återkommande evenemang.

RONJA EKSTRÖM

PÅ GÅNG:

BILD FARISHTA / PEOPLE THAT MATTER.

Solidaritetspriset 2015 DAGS ATT NOMINERA DIN AFGHANISTANVÄN!

SENAST DEN 10 MARS.

VEM KAN MAN NOMINERA?

Tidigare års pristagare har varit personer som har arbetat och engagerat sig lite extra för Afghanistan och SAK såsom privata insamlingar, ett starkt engagemang för fler medlemmar samt ökat förståelsen för afghanerna och deras land i Sverige. Kriterierna för pristagaren Individ eller organisation med bas i Sverige som arbetat extraordinärt aktivt med:

- 1 Att inom något område verkat för att stärka solidariteten med det afghanska folket.
- 2 Att motverka fördomar, eller stärka toleransen och förståelsen för afghanerna och deras land.
- 3 Att stärka fred, mänskliga rättigheter, och utveckling i Afghanistan.

I priskommittén ingår Vanessa Narges Frida Engman, Sahar Mohammadi och Christina Lindholm. Skicka din nominering till: vanessa_satter@hotmail.com.

BOKA UTSTÄLLNINGEN PEOPLE THAT MATTER

– Kvinnor i Afghanistan har generellt en undanskymd roll men genom de här bilderna tar de makten att själva berätta sin historia, säger Lisa Brunzell, som presenterade utställningen på MR-dagarna i år.

SAK tog fram utställningen tillsammans med organisationen Tolo Cultural Service Organisation (TSCO) i staden Mazar-e Sharif i norra Afghanistan. Under 2013 utbildade TSCO 20 afghanska kvinnor mellan 13 och 31 år i fotografi.

De flesta av kvinnorna hade aldrig använt en kamera innan de började utbildningen. Fotograferna fick uppdraget att porträttera människor som betyder något för dem. De hundratals bilderna ger en unik inblick i en afghansk vardag, sedd med unga kvinnors ögon. En inblick som ligger långt från den bild som ges av Afghanistan i medier.

Av bilderna från det första urvalet var det endast en som innehöll ett vapen. Det är inte ett Afghanistan i krig och konflikt de kvinnliga fotograferna vill visa upp.

Har du tips på platser där utställningen skulle kunna visas? Kontakta: jane.karlsson@sak.se

Lokala årsmöten:

SAKs LOKALKOMMITÉ I SKÖVDE / SKARABORG

DEN 19 FEBRUARI

Klockan 18.00 på Västerhöjdsgymnasiet, Gymnasiegatan 1 i Skövde (B-huset, ingång från skolgården). Föredrag av Anders Fänge: "Läget i Afghanistan och SAKs arbete" 19.00. Måltid: 20.00.

Anmälan till britt.i.andersson@skovde.se senast 4 februari.

SAKs LOKALKOMMITTÉ STOCKHOLM

DEN 18 FEBRUARI

Klockan 18.30 i Svenska Afghanistankommitténs lokaler, Malmgårdsvägen 63, Stockholm.

NOMINERA STYRELSEKANDIDAT TILL SAKs LOKALKOMMITTÉ STOCKHOLM

SENAST DEN 7 JANUARI.

SAK Stockholms valberedning har börjat sitt arbete till årsmötet den 18 februari. Som medlem har du möjlighet att påverka styrelsens sammansättning genom att föreslå valberedningen lämpliga kandidater och genom att på årsmötet delta i valet av styrelse.

För att utöka stödet till Afghanistan behöver vi nå olika grupper i samhället och det är bra om styrelsen består av en blandning av kvinnor och män i olika åldrar och med olika bakgrund och yrkeserfarenhet. Valberedningen behöver därför hjälp med förslag från er. Maila namn och e-postadress och/eller telefonnummer på era förslag, så vi kan kontakta dem och diskutera vad styrelsearbetet kan innebära. Det går även utmärkt att nominera sig själv.

Vi är tacksamma för många nomineringar och att vi får dem senast den 7 januari för att kunna kontakta alla.

Skicka din nominering till:

e_c_lindholm@hotmail.com

/ Börje Almqvist, Kicki Lindholm och Peter Unnerstedt.

Valberedningen i Stockholm.

Se www.sak.se för mer information och anmälan!

Hej medlem!

Det finns många sätt att engagera sig för Afghanistan. Lennart Larssons arbete är ett exempel på hur en enskild person kan göra stor skillnad.

FEM ÅR MED LENNART LARSSON!

Flera dagar i veckan sedan fem år tillbaka arbetar Lennart Larsson ideellt på SAKs kansli. Där avlastar han kollegorna med allt från interna möten till externa aktiviteter och distribuering av material som tidningen Afghanistan-nytt.

Hur blev du aktiv i SAK?

Jag har alltid varit intresserad av internationella frågor och läste utvecklingsstudier på universitetet. Dessutom var jag engagerad i Emmausrörelsen. Där låg fokus på Palestina, Sydamerika och Afrika, men eftersom Afghanistan var väldigt mycket på tapeten just då blev jag nyfiken. Jag hade dessutom kontakter inom SAK och på så sätt blev jag aktiv i organisationen.

Varför är Afghanistan intressant?

Afghanistan befinner sig i en mycket svår och komplex situation och har gjort så under lång tid. Det är ett väldigt speciellt land. Jag har rest mycket i Filippinerna. Även om det finns många olikheter mellan länderna när det kommer till kultur och religion så är många av problemen samma som korruption, fattigdom och etniska inbördes konflikter. Det är intressant att jämföra.

Vad driver dig i ditt engagemang?

Känslan av att göra en insats. Att inte göra någonting alls är inget alternativ för mig! Det är skönt att kunna bidra, samtidigt som det är intressant att följa utvecklingen. Mycket har hänt både i Sverige och i Afghanistan under de fem år jag har varit aktiv. Jag har gått igenom en hel del tidningar och protokoll från organisationens start 1980 fram till nu. Det som slår mig är den stora anpassningsförmågan som har gjort att SAK har kunnat verka i den komplexa situationen i landet så länge, trots att förutsättningarna ändrats flera gånger.

Har du något roligt minne att dela med dig av från dina år med SAK?

Något jag gjort mycket är att sälja in så kallade pluggannonser. Om tidningarna har få annonser inför tryck kan SAK få annonsera helt gratis på den tomma platsen, till ett värde av hundratusentals kronor. En del journalister jag ringt till vet vad SAK jobbar med, andra inte. Därför får jag ibland lite udda frågor om organisationen. En gång frågade någon om vi företräder al-Qaida. Då fick jag förklara att så inte är fallet.

RONJA EKSTRÖM

Lennarts tips!

- 1) Läs. Det är bra att ha kunskaper om hur situationen ser ut och om landets utveckling.
- 2) Ta del av organisationen. Gå på möten och evenemang som organisationen ordnar. Där kan du lära dig mycket.
- 3) Knyt kontakter med andra som delar dina intressen och engagemang. Känner du någon som är engagerad? Prata med den personen och be om tips och hjälp med det du vill göra.

ASHRAF GHANIS HUNDRA DAGAR VID MAKTEN

När verkligheten kommit ifatt det isolerade politiska livet i Kabul riskerar Afghanistans nya president Ashraf Ghani att bli mer älskad av väst än av sina egna landsmän.

TEXT **MAGNUS FORSBERG** RISKANALYTIKER OCH TIDIGARE SÄKERHETSANSVARIG FÖR SAK I AFGHANISTAN.

Så fick Afghanistan en ny president till sist. De första månaderna vid rodret började bra för Ashraf Ghani. Afghanska medier rapporterade om en president som gjorde nattliga räder vid polisens vägspärrar runt om i Kabul och som besökte sjukhus för att kontrollera att tjänstgörande läkare fanns på plats. I mediernas webbenkäter låg Ghanis popularitet stadigt på 85 procent eller mer.

Men nu mals väljarstödet sakta ned, framför allt när befolkningen upplever att säkerheten i princip är obefintlig. Under november månad slogs afghansk polis och militär bokstavligen för sina liv ute i provinserna, och i Kabul intensifierades attackerna med självmordsbombare över hela spektrumet av potentiella mål. I provinser där regeringen inte har kontroll skickar familjer sina söner till Iran för att de inte ska mördas eller tvångsvärvas av lokala krigsherrar, och unga döttrar gifts bort tidigt för att skyddas från kidnappning och våldtäkt.

Det är med andra ord lätt att säga att det håller på att gå helt åt skogen. Men det gör det inte. Ghani har under sina första två månader vid makten lyckats hålla sams med rivalen Abdullah Abdullah, som han ska bilda regering med. Dock såg det riktigt illa ut i somras, så illa att USA:s utrikesminister John Kerry investerade flera dagar i Kabul för att medla, trots att han var mitt i både handelsamtal med Kina och kärnkraftsförhandlingar med Iran. Resultatet av medlingen blev en maktdelning: Ghani som president och Abdullah på en nyinrättad post som chefsminister. Det finstilta lämnades över till Ghani och

Abdullah, som gemensamt skulle komma överens om vilka som ska få de åtråvärda ministerposterna. Och där tog det stopp.

I GRUNDEN ÄR ministerkonflikten en kamp om resurser. Under valet lovade båda kandidaterna bort inflytelserika ministerposter i utbyte mot röster. På ett personligt plan uppges Ghani och Abdullah ha ett öppet och genuint samarbete, men enligt bedömare är de båda under mycket stor press. Och Ghani ligger sämst till. En afghansk tjänsteman med insyn i förhandlingarna berättar:

”Ghani har stora problem med sina fodring-sägare, som kräver en orimligt stor del av kakan. Om någonting positivt ska sägas är det att det i både Ghanis och Abdullahs staber finns en uttalad vilja att komma åt korruptionen. På riktigt.”

I början av december avsatte Ghani alla ministrar i regeringen utom tre. Det som nu ligger på bordet är en unik möjlighet. Samtliga ministrar ska vara nyrekryteringar, obefläckade av korruption och tillsatta utifrån meriter snarare än släktskap. Men en sanningsenlig bedömning av detta kan inte ges förrän efter att namnen på de nya ministrarna har presenterats.

GHANIS BAKGRUND inom Världsbanken gör att han har en retorik som är tydlig och formulerad på ett språk som västerländska beslutsfattare förstår. Han representerar ett nytt, västorienterat ledarskap. Åren innan presidentvalet var Ghani rådgivare under Karzai

och chef för det transitionsarbete som ägde rum när säkerhetsansvaret skulle överföras från Isaf till de afghanska säkerhetsstyrkorna. Det gjorde honom till en uppskattad partner för Isaf-representanter och diplomater, som gav honom smeknamnet transitionsgeneralen – en handlingskraftig person med förståelse för ”business the Western way”. Ghani ansågs vara bildad, men också ivrig till sättet och med en obehagligt kort stubin. Något som såväl medarbetare som provinsguvernörer drabbats av.

I ett internationellt perspektiv är Ghanis problem att Afghanistan har halkat ned på prioriteringsordningen. Med ett USA och Europa på kollisionskurs med Ryssland har fokus flyttats till Ukraina, Syrien och Irak. På plats 172 av 175 i Transparency Internationals korruptionsindex kämpar Afghanistan i stark motvind och Ghani kan inte förvänta sig några nya pengar utöver de som utlovats under givarmötet i Tokyo 2012. Det finns också tecken på att det utlovade biståndet fram till 2024 kommer att sänkas.

INFÖR TOPPMÖTET i London i december 2014 har Ghani därför använt sig av ett antal symbolhandlingar för att vinna tillbaka västerlänningarnas intresse. Bland annat rev den nytillträdde Ghani upp i utredningen om korruptionsskandalen i Kabul Bank från 2010, där närmare 700 miljoner amerikanska dollar försvann. Straffen för de två fångslade huvudmännen stramades upp, från 5 år till 15. ”Inte tillräckligt hårt” var reaktionen bland många afghaner.

Ghani har också låtit Afghanistans presidenthustru ta plats i offentligheten. Han hylade och tackade sin fru Rula i sitt tal när han hade svurits in som president, vilket gav positivt gensvar i västerländsk media. Det afghanska civilsamhället mötte Rulas offentlighet med optimism, men det fanns också en viss skepsis i afghansk press och i sociala medier. Bland annat spekulerades det i om den libanesiska Rula Ghani verkligen hade konverterat till islam (”ingen hade ju sett det ske”), och i om hon inte i själva verket var en israelisk spion.

Maria, afghansk expert på mänskliga rättigheter vid en internationell tankesmedja i

Kabul, tror att det är Rula Ghani som påverkat sin man att inrätta en expertgrupp med kvinnor:

”Det kan verkligen bli intressant. Rula Ghani, som inte är från Afghanistan, har vuxit upp utomlands och är inte hämmad av situationen på samma sätt som vi afghanska kvinnor är. Men som utlänning måste ”rikets första dam” lära sig det konservativa Afghanistan för att förstå hur landet behöver påverkas till förändring. Det ska också sägas att det har investerats väldigt mycket i kvinnors rättigheter, men jag tycker inte att afghanska kvinnor har tagit tillräckligt stort ansvar för att ta tillvara dessa investeringar. Det har mest blivit snack”.

Haseeb, afghansk analytiker på en västerländsk ambassad i Kabul, tycker att givarländerna måste sätta mer press på förändringar bortom Kabul:

”Verkligheten för kvinnor på landsbygden är så oändligt långt bort från de diskussioner som förs bland afghanska beslutsfattare i Kabul. Det saknas inte bara en genuin politisk vilja utan också kunskap. Jag efterfrågar mer omfattande insatser även på provinsnivå, för att insatserna inte bara ska förbli en diskussion i huvudstaden”.

GENOM ATT SKRIVA under det militära samarbetsavtalet Bilateral Security Agreement (BSA) med USA slår Ghani in på en väg som den förra presidenten Hamid Karzai först provat och sedan ratat.

Ghani väljer att kalla talibanerna för den ”politiska oppositionen”. Ghani måste också ta hänsyn till chefsminister Abdullah i samförståndsregeringen, vars ministrar som till hälften kommer att bestå av några av talibanrörelsens största fiender.

Karzai, som kallade talibanerna för sina bröder, sökte en förhandlingslösning som skulle innebära en maktindelning och större inflytande för konservativa krafter. Det skulle bland annat ske på bekostnad av kvinnors nyvunna fri- och rättigheter. Karzai vägrade att skriva på BSA-avtalet, väl medveten om att det skulle leda till USA:s uttåg från Afghanistan och att landet skulle behöva stå ensamt mot såväl talibaner som Pakistan. Men Karzais farliga resa mot förhandling med talibanerna var dömd att misslyckas, eftersom samtliga presidentkandidater före valet deklarerade att de skulle skriva på avtalet med USA.

Det allra viktigaste med BSA-avtalet är att det tillsammans med ett Status of Forces Agreement (SoFA) med Nato garanterar internationellt stöd (alltså löner, utrustning) åtminstone fram till år 2017. Om tio år, alltså 2024, ska säkerhetsstyrkorna vara helt finan-

sierade av Afghanistan och dessutom mycket mindre än dagens 350 000 militärer, milismän och poliser.

Enligt en anonym afghansk rådgivare på afghanska utrikesministeriet har det hela tiden saknats en tydlig internationell strategi att påverka Pakistans dolda stöd till talibanrörelsen i Afghanistan. Nu verkar Nato och det internationella samfundet pusta ut, som om ett påskrivet BSA var deras enda mål. Rådgivarens slutsats är att om den militära uppbyggnaden av Afghanistan inte kombineras med en politisk ambition att också påverka Afghanistans grannländer så kommer det endast leda till att kriget förlängs och aldrig får något verkligt slut.

Ska man vara riktigt krass finns det fortfarande pengar att tjäna för lågteknologiska vapentillverkare, eftersom behovet av nya leverantörer de kommande åren ger ett uppsving på materielsidan. Ett konkret exempel är västs konflikt med Ryssland. På grund av den ryska vapenexporten till Assadregimen i Syrien och den hastigt försämrade utvecklingen i Ukraina stoppades leveranserna av nya rysktillverkade helikoptrar, vilket drabbar de afghanska säkerhetsstyrkorna. Även projekt där afghanska flygmekaniker utbildas med stöd av Ryssland ställdes in.

DEN EXTREMT DÅLIGA relationen mellan USA och den förra presidenten Karzai gjorde att den USA-ledda Isaf-styrkan under flera år undvek att involvera Karzai i besluten om krigföringen. Det ledde till att Karzai blev mer och mer övertygad om att USA hade en dold agenda för sitt engagemang i Afghanistan.

I december 2014 avslutas Isaf-uppdraget och ersätts av ett minimalistiskt RSM (Resolute Support Mission). RSM beskrivs av Isafs PR-folk som ”från stridande till stödjande” eftersom uppdraget endast ska fokusera på utbildning – man menar att de afghanska säkerhetsstyrkorna har uppnått sådan färdighet att det bara är finjusteringar som återstår.

Men när terrornätverket ISIS under sommaren och hösten 2014 lyckades driva bort en irakisk armé som utbildats och utrustats av USA väcktes frågan om samma sak kunde ske i Afghanistan. Uppgifter från januari 2014 visar att 9 000 afghanska soldater valde att inte komma tillbaka efter sina permissioner. Risken att dö eller skadas är helt enkelt för stor. Dessutom hotas soldaternas familjer av repressalier från talibanrörelsen, och efter att afghanska styrkor tog över säkerhetsansvaret har 4 600 polismän och soldater dödats – bara

Ghani tackade sin fru Rula i sitt tal när han hade svurits in som president, vilket gav positivt gensvar i västerländska medier.

i år. Värst drabbad är polisen, som inte alls är lika väl utrustad som armén.

Det väpnade motståndet, talibanerna, känner däremot optimism. De slogs mot den internationella styrkan när den var som störst med 130 000 man. Nu ser de ljusningar när den internationella styrkan i RSM bara kommer att bestå av cirka 10 000 man.

DET STÅR KLART att den internationella insatsen och de afghanska ledarna missade ett gyllene tillfälle under perioden 2002–2004, när talibanrörelsen var slagen. Tyvärr följde åtta till tio år av felaktiga bedömningar av hur snabbt afghanska säkerhetsstyrkor kunde byggas upp, kombinerat med hårdföra militära metoder och ohållbara förluster för civilbefolkningen. Det cementerade splittringen mellan USA och den dåvarande presidenten Karzai. När USA:s president Barack Obama 2010 beslutade att USA ska lämna Afghanistan militärt inleddes en period där Isaf tvingades visa på goda resultat, kryddade med optimistiska bedömningar om hur väl den afghanska armén och polisen hade utvecklats.

Inga bedömare tror i dag att talibanerna kommer att erövra Kabul, åtminstone inte militärt. Men faran för en systemkollaps likt den i Irak, tillsammans med de nya möjligheter en Nato-vänlig afghansk president innebär, ledde till att USA:s president Barack Obama nyligen gjorde en kovändning och plötsligt beslutade om att ge de amerikanska RSM-styrkorna ett utökad mandat.

Resultatet kommer att bli ett mer aktivt, aggressivt internationellt uppdrag där amerikanska och afghanska specialstyrkor ges större möjlighet att fortsätta jakten på det väpnade motståndet och på terrornätverk. ♦

Sista ordet.

Äntligen har Afghanistan fått en ny president. Efter ett halvt år av val och väntan har Ashraf Ghani till slut svurits in som landets högsta ledare. Det är den första fredliga maktövergången i Afghanistan sedan 1991. Vid sin sida har han Abdullah Abdullah, den konkurrerande presidentkandidaten från andra valomgången. Han har fått en post som liknar en premiärministers. Posten kom till genom en kompromiss, framdriven av ett utbrett fusk framför allt från Ashrafghanis sida.

Hur denna nya konstruktion kommer att fungera är det ingen som vet. En del menar att det är en kraftfull kombination av en envis visionär och en slug pragmatiker, som kan bidra till positiva förändringar i landet om de kan samarbeta. Andra menar att risken för maktspel och positioneringar är överhängande och att det kommer att göra den nya regeringen handlingsförlamad.

Under sina första månader har Ashraf Ghani varit mycket synlig och han har deklarerat sin reformagenda högljutt: Han ska få bukt med korruptionen, skapa företag och nya jobb samt få in fler kvinnor i både politiken och administrationen. I Kabul går det moderna Robin Hood-historier om att han gör

nattliga besök på polisposter, sjukhus och andra ställen för att göra upp med slöa och korrupta ansvariga.

Det internationella samfundet applåderar den nya administrationen och hoppas att Ashraf Ghani ska kunna genomföra viktiga förändringar. Samtidigt oroar sig många för att han ska ha alldeles för svagt stöd hos de maktcentrum som i stor utsträckning styr Afghanistans

» **Afghanerna är trötta på korruption och maktmissbruk. De önskar sig rättssäkerhet, fred och rättvisa.**

näringsliv, politik och krig. En annan oro är att han ska göra sig ovän med alltför många i sin iver att genomföra stora förändringar snabbt.

Afghanerna är trötta på korruption och maktmissbruk. De önskar sig rättssäkerhet, fred och rättvisa. De vill ha sjukvård, utbildning för barnen och möjligheter att försörja sig och leva ett värdigt liv. De ser nu med oro på hur biståndet krymper, hur omvärldens intresse svalnar och hur deras möjligheter att fly eller flytta till andra länder minskar. "Vad händer med oss om det blir krig igen?" är en fråga de ofta ställer. Förhoppningsvis hamnar vi inte där igen. Förhoppningsvis kan Ashraf Ghani och Abdullah Abdullah finna en väg framåt, en väg mot utveckling i ett av världens fattigaste länder. För detta kommer de att behöva stöd under lång tid framåt. ❖

Anna-Karin Johansson

ANNA-KARIN JOHANSSON
GENERALSEKRETERARE, SAK

Läs Anna-Karins blogg på
annakarinjohansson.wordpress.com

Miss a inte!

NÄSTA NUMMER:

DE FÖRKLÄDDA FLICKORNA I KABUL

Jenny Nordberg är aktuell med boken om "bacha posh", flickorna som uppfostras som pojkar av föräldrar som har ett desperat behov av söner. I pojkkläder kan flickorna röra sig friare i ett hårt segregerat samhälle. De kan också arbeta och gå i skolan, tills puberteten sätter stopp och tvingar dem att anta en traditionell kvinnoroll igen.

ute i mars...

GOTT NYTT ÅR! DU BEHÖVS SOM MEDLEM 2015!

Fler medlemmar gör det möjligt för SAK att vara en stark röst
i Sverige för ett fortsatt stöd till Afghanistan.

www.sak.se

90
KONTO | SVENSK
INSAMLINGS
KONTROLL

Svenska Afghankommittén
PG 90 07 80-8 BG 900-7808